

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การขอปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ มีหนังสือด่วนมาก ที่ กต.ม.๕๐๒๖/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้รับแต่งตั้งให้เป็น นายทะเบียนกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ตามพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐ ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๓ ในการปฏิบัติหน้าที่นายทะเบียนกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ สำนักงานฯ ได้รับการสอบถามจากคณะกรรมการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและผู้จัดการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งสำนักงานฯ ไม่อาจพิจารณาให้เป็นที่ยุติได้ด้วยเหตุผลดังกล่าว สำนักงานฯ จึงขอหารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพตามพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐ ดังต่อไปนี้

ปัญหาที่หนึ่ง บริษัทจัดการขอแก้ไขข้อบังคับกองทุนโดยกำหนดวัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อเป็นหลักประกันแก่ลูกจ้างกรณีตาย หรือออกจากงาน หรือลาออกจากกองทุน เพียงกรณีใดกรณีหนึ่งและขอแก้ไขข้อบังคับกำหนดให้ลูกจ้างสิ้นสมาชิกภาพแต่บางกรณี เช่น กรณีลูกจ้างตายจึงจะมีสิทธิได้รับเงินจากกองทุนในส่วนเงินสมทบและผลประโยชน์ของเงินสมทบ นอกจากนี้ ข้อบังคับจะกำหนดเงื่อนไขในการได้รับเงินสมทบและผลประโยชน์ของเงินสมทบให้ เป็นไปได้ยาก เช่น กำหนดให้สมาชิกต้องทำงานมาไม่น้อยกว่าสามสิบปี หรือมากกว่านั้นจึงจะมี สิทธิได้รับเงิน การขอแก้ไขข้อบังคับในลักษณะดังกล่าวจะทำได้หรือไม่ เพียงใด

ปัญหาที่สอง การขอจดทะเบียนจัดตั้งกองทุนหรือการแก้ไขข้อบังคับของกองทุนในกรณี ดังต่อไปนี้ นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนให้ได้หรือไม่

ข้อ ๑ กองทุนที่มีนายจ้างหลายรายหรือที่มีนายจ้างรายเดียวขอจดทะเบียน ข้อบังคับของกองทุนว่า (๑) ให้เงินเพิ่มตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐ กับเงินที่มีผู้อุทิศให้ ให้ตกได้แก่สมาชิกในกองทุนเฉพาะรายนายจ้าง หรือสมาชิกบางราย และ (๒) ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากกองทุนเฉพาะรายนายจ้าง และหนี้ตามคำพิพากษาที่มีต้นเหตุมาจากนายจ้างรายใด ให้เป็นภาระรับผิดชอบแก่สมาชิกเฉพาะราย หรือแก่เฉพาะนายจ้างรายนั้น

ข้อ ๒ การขอจดทะเบียนข้อบังคับกองทุนโดยกำหนดให้เงินสิทธิประโยชน์ตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐ ที่ผู้มีสิทธิได้รับหลังจาก

ลูกจ้างสิ้นสมาชิกภาพไม่มารับเงินภายในกำหนดเวลาซึ่งระบุไว้ไม่น้อยกว่าสิบปีนับแต่วันสิ้นสมาชิกภาพ ให้เงินดังกล่าวตกได้แก่บุคคลตามที่กำหนดในข้อบังคับกองทุนซึ่งอาจเป็นนายจ้างหรือมูลนิธิต่าง ๆ

ปัญหาที่สาม กรณีที่นายจ้างประสบปัญหาการดำเนินธุรกิจขาดทุนไม่อาจจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างได้ครบตามสิทธิที่ลูกจ้างมีอยู่ หรืออาจต้องเลื่อนการจ่ายค่าจ้างออกไป และนายจ้างมิได้หักเงินสะสมของลูกจ้างและมิได้จ่ายเงินสมทบในส่วนของนายจ้างเข้ากองทุน เป็นเหตุให้นายจ้างส่งเงินสะสมและเงินสมทบเข้ากองทุนล่าช้าไปด้วย คำว่า “ทุกครั้งที่มีการจ่ายค่าจ้าง” ตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐ หมายถึง การจ่ายค่าจ้างตามข้อตกลงในสัญญาจ้างหรือวันที่มีการจ่ายค่าจ้างจริง

ปัญหาที่สี่ ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนแจ้งให้ผู้จัดการกองทุนทราบการสิ้นสมาชิกภาพในระยะเวลากระชั้นชิดหรือหลังครบกำหนดสามสิบวันนับแต่วันสิ้นสมาชิกภาพ หรือกรณีสมาชิกสิ้นสมาชิกภาพระหว่างเดือนตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐ ก็จะต้องรอให้ถึงวันสิ้นสุดงวดการจ่ายเงินเดือนก่อนจึงจะคำนวณหาเงินที่ต้องจ่ายให้แก่สมาชิกได้ หากจะกำหนดวันสิ้นสมาชิกภาพของสมาชิกในข้อบังคับกองทุนให้เป็นวันอื่น จะกระทำได้หรือไม่

ปัญหาที่ห้า กรณีสามีซึ่งเป็นสมาชิกของกองทุนทำหนังสือระบุให้ภรรยาเป็นผู้รับประโยชน์ตามมาตรา ๒๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐ ต่อมาสามีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าภรรยาได้กระทำความผิดฐานฆ่าสามีตายโดยเจตนา สิทธิประโยชน์ตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นมรดกหรือไม่

ประเด็นข้อหารือเพิ่มเติม กรณีสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้รับจดทะเบียนข้อบังคับกองทุนซึ่งมีข้อความตามปัญหาข้อหารือดังกล่าวข้างต้น หากต่อมาสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยว่าข้อความบางประการในข้อบังคับที่รับจดทะเบียนไว้ขัดต่อกฎหมายหรือวัตถุประสงค์ของกองทุน สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ในฐานะนายทะเบียนจะต้องดำเนินการประการใดหรือไม่ อย่างไร เช่น ต้องเพิกถอนข้อบังคับกองทุนส่วนนั้น หรือโดยผลของการรับจดทะเบียนข้อบังคับกองทุนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ไม่สามารถใช้บังคับได้อยู่แล้ว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แล้ว มีความเห็นในปัญหาที่หารือ ดังต่อไปนี้

ปัญหาที่หนึ่ง ที่ว่า บริษัทจัดการได้ขอแก้ไขข้อบังคับของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยการกำหนด (๑) วัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อเป็นหลักประกันแก่ลูกจ้างในกรณีตาย ลาออกจากงาน หรือลาออกจากกองทุน เพียงกรณีใดกรณีหนึ่งเท่านั้น (๒) เมื่อลูกจ้างสิ้นสมาชิกภาพให้สมาชิกได้รับเงินสมทบพร้อมผลประโยชน์ของเงินสมทบ แต่ในบางกรณี เช่น กรณีตาย และ (๓) บริษัทจัดการจะกำหนดเงื่อนไขของการที่จะได้รับเงินสมทบและผลประโยชน์ของเงินสมทบให้

เป็นไปได้ยาก เช่น ให้สมาชิกต้องทำงานกับนายจ้างต่อเนื่องกันมาไม่น้อยกว่าสามสิบปี หรือมากกว่านั้น ทั้งสามกรณีดังกล่าว จะกำหนดในข้อบังคับของกองทุนฯ ได้หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้ให้เหตุผลของการประกาศใช้ พระราชบัญญัติฉบับนี้ สรุปได้ว่า เพื่อส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพด้วยความสมัครใจของนายจ้างและลูกจ้าง และประสงค์จะให้ เป็นสวัสดิการแก่ลูกจ้างเมื่อออกจากงาน โดยมาตรา ๓^๑ บัญญัติว่า “กองทุนสำรองเลี้ยงชีพซึ่งนายจ้างและลูกจ้างร่วมกันจัดตั้งขึ้น ประกอบด้วยเงินที่ ลูกจ้างจ่ายสะสม เงินที่นายจ้างจ่ายสมทบ ฯลฯ” มาตรา ๕ วรรคสอง^๒ บัญญัติว่า “กองทุนต้องมี วัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันแก่ลูกจ้างในกรณีที่ลูกจ้างตาย หรือออกจากงาน หรือลาออกจาก กองทุน” นอกจากนี้ มาตรา ๒๓^๓ วรรคหนึ่ง ยังได้ บัญญัติว่า “เมื่อลูกจ้างสิ้นสมาชิกภาพ ฯลฯ ... ผู้จัดการกองทุนต้องจ่ายเงินจากกองทุนให้แก่ลูกจ้างตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดใน ข้อบังคับของกองทุน โดยให้จ่ายรวมทั้งหมดครั้งเดียว” ในข้อความและเหตุผลของบทบัญญัติ ดังกล่าว แสดงเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ว่า เมื่อลูกจ้างจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนและนายจ้าง

^๑ มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนสำรองเลี้ยงชีพซึ่งลูกจ้างและนายจ้างร่วมกันจัดตั้งขึ้น และ ได้จัดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ประกอบด้วยเงินที่ลูกจ้างจ่ายสะสม เงินที่นายจ้างจ่ายสมทบ รวมทั้งเงิน หรือทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้และผลประโยชน์จากเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว เพื่อเป็นหลักประกันแก่ลูกจ้างใน กรณีที่ลูกจ้างตายหรือออกจากงาน หรือลาออกจากกองทุน

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ มาตรา ๕ กองทุนจะมีขึ้นได้ก็แต่โดยที่ลูกจ้างและนายจ้างตกลงกันจัดตั้งขึ้น โดยลูกจ้าง จ่ายเงินสะสมและนายจ้างจ่ายเงินสมทบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของกองทุนนั้น

กองทุนต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันแก่ลูกจ้างในกรณีที่ลูกจ้างตาย หรือออกจาก งานหรือลาออกจากกองทุน

^๓ มาตรา ๒๓ เมื่อลูกจ้างสิ้นสมาชิกภาพเพราะเหตุอื่นซึ่งมิใช่กองทุนเลิก ผู้จัดการกองทุนต้อง จ่ายเงินกองทุนให้แก่ลูกจ้างตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของกองทุน โดยให้จ่ายรวมทั้งหมด ครั้งเดียว ภายในเวลาไม่เกินสามสิบวัน นับแต่วันสิ้นสมาชิกภาพ

ในกรณีสิ้นสมาชิกภาพเพราะถึงแก่ความตาย ถ้าลูกจ้างมิได้กำหนดบุคคลผู้จะพึงได้รับเงิน จากกองทุนไว้โดยพินัยกรรมหรือทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่ผู้จัดการกองทุนหรือได้กำหนดไว้แต่บุคคลผู้นั้นตาย ก่อน ให้จ่ายเงินจากกองทุนตามวรรคหนึ่งให้แก่บุคคลตามหลักเกณฑ์ดังนี้

(๑) บุตรที่ได้รับสองส่วน แต่ถ้าผู้ตายมีบุตรตั้งแต่สามคนขึ้นไปให้ได้รับสามส่วน

(๒) สามีหรือภริยาให้ได้รับหนึ่งส่วน

(๓) บิดามารดา หรือบิดา หรือมารดาที่มีชีวิตอยู่ให้ได้รับหนึ่งส่วน

ถ้าผู้ตายไม่มีบุคคลดังกล่าวใน (๑) (๒) หรือ (๓) หรือมีแต่ได้ตายไปก่อน ให้แบ่งเงินที่ บุคคลนั้นมีสิทธิจะได้รับให้แก่บุคคลที่ยังมีชีวิตอยู่ตามส่วนที่กำหนดในวรรคสอง

ถ้าผู้ตายไม่มีบุคคลผู้มีสิทธิได้รับเงินจากกองทุนตามวรรคสองหรือไม่มีทายาทตาม กฎหมายแล้ว ให้เงินดังกล่าวตกเป็นของกองทุนเพื่อจัดการตามที่กำหนดในข้อบังคับของกองทุน

จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนตามมาตรา ๑๐^๔ แล้ว เงินดังกล่าวทั้งหมดก็ตกเป็นของกองทุนซึ่งเป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๗^๕ ไม่อาจกลับคืนไปยังนายจ้างหรือบุคคลอื่นใดได้ นอกจากจะจ่ายเงินนั้นรวมทั้งหมดครั้งเดียวตามมาตรา ๒๓^๖ ให้แก่ลูกจ้างซึ่งสิ้นสมาชิกภาพ ฉะนั้น ข้อบังคับของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพซึ่งมีรายการตามมาตรา ๙^๗ ฉบับใด ที่มีข้อความระบุให้ลูกจ้างซึ่งสิ้นสมาชิกภาพแล้วไม่มีสิทธิได้รับเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพโดยกำหนดเงื่อนไขหรือเงื่อนไขเวลาใดๆ ไว้ เช่น ยังไม่ถึงแก่ความตายก็ดี ยังไม่ออกจากงานก็ดี หรือยังทำงานไม่ครบระยะเวลาที่กำหนดไว้ก็ดี ย่อมเป็นข้อบังคับที่จำกัดสิทธิของลูกจ้างขัดต่อเจตนารมณ์ และขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมายตั้งที่อ้างถึงข้างต้น ดังนั้น การขอแก้ไขข้อบังคับทั้งสามกรณีในปัญหาข้อนี้ นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนให้ไม่ได้

^๔ มาตรา ๑๐ ทุกครั้งที่มีการจ่ายค่าจ้าง ให้ลูกจ้างจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนโดยให้นายจ้างหักจากค่าจ้างและให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนตามอัตราที่กำหนดในข้อบังคับของกองทุน แต่ข้อบังคับนั้นจะต้องกำหนดให้หักค่าจ้างเป็นเงินสะสมเข้ากองทุนในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละสองแต่ไม่เกินร้อยละสิบห้าของค่าจ้าง และให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนตามจำนวนลูกจ้างในอัตราไม่ต่ำกว่าเงินสะสมของลูกจ้าง

ลูกจ้างและนายจ้างอาจตกลงกันให้จ่ายเงินสะสมและเงินสมทบเข้ากองทุนในอัตราที่สูงกว่าอัตราที่กำหนดในวรรคหนึ่งโดยอนุมัติรัฐมนตรีก็ได้

ให้นายจ้างส่งเงินตามวรรคหนึ่งเข้ากองทุนภายในสามวันทำการนับแต่วันที่ที่มีการจ่ายค่าจ้าง ในกรณีที่นายจ้างส่งเงินสะสมหรือเงินสมทบเข้ากองทุนล่าช้ากว่าสามวันทำการ ให้นายจ้างจ่ายเงินเพิ่มให้แก่กองทุนในระหว่างเวลาที่ส่งล่าช้าในอัตราร้อยละห้าต่อเดือนของจำนวนเงินสะสมหรือเงินสมทบที่ส่งล่าช้านั้น

^๕ มาตรา ๗ กองทุนที่ได้จดทะเบียนแล้วให้เป็นนิติบุคคล

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๗ มาตรา ๙ ข้อบังคับของกองทุนอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อ ซึ่งต้องมีคำว่า “กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ” นำหน้า และมีคำว่า “ซึ่งจดทะเบียนแล้ว”

ต่อท้าย

(๒) ที่ตั้งสำนักงาน

(๓) วัตถุประสงค์

(๔) วิธีรับสมาชิกและการสิ้นสมาชิกภาพ

(๕) ข้อกำหนดเกี่ยวกับจำนวนกรรมการ วิธีการเลือกตั้งและแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการกองทุน

(๖) ข้อกำหนดเกี่ยวกับเงินสะสมของลูกจ้างและเงินสมทบของนายจ้างที่จะต้องจ่ายเข้ากองทุน

(๗) ข้อกำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณผลประโยชน์ที่ลูกจ้างจะได้รับ

(๘) ข้อกำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการจ่ายเงินเมื่อลูกจ้างสิ้นสมาชิกภาพหรือเมื่อกองทุนเลิกตามมาตรา ๒๕

(๙) ข้อกำหนดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการของกองทุน

(๑๐) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประชุมใหญ่

(๑๑) รายการอื่นๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การแก้ไขหรือเพิ่มเติมข้อบังคับของกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนนำไปจดทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มามีมติให้แก้ไข และยังไม่มามีผลใช้บังคับจนกว่านายทะเบียนจะได้รับจดทะเบียนแล้ว

ปัญหาที่สอง ที่ว่า การขอจดทะเบียนจัดตั้งกองทุนหรือการขอแก้ไขข้อบังคับของกองทุนในกรณีดังต่อไปนี้ นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนให้ได้หรือไม่

ข้อ ๑ กรณีกองทุนที่มีนายจ้างหลายรายหรือที่มีนายจ้างรายเดียวขอจดทะเบียนข้อบังคับของกองทุนโดยการกำหนดว่า (๑) เงินเพิ่มตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม กับเงินที่มีผู้อุทิศให้ ให้ตกได้แก่สมาชิกในกองทุนเฉพาะรายนายจ้างหรือสมาชิกบางราย หรือ (๒) ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากกองทุนเฉพาะรายนายจ้างและหนี้ตามคำพิพากษาที่มีต้นเหตุจากนายจ้างรายใดให้เป็นภาระรับผิดชอบแต่เฉพาะสมาชิกเฉพาะรายหรือเฉพาะนายจ้างรายนั้น มีความเห็นใน (๑) ว่า เงินเพิ่มตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม^๙ และเงินที่มีผู้อุทิศให้เมื่อเอาไปรวมกับเงินประเภทอื่นแล้ว จะเป็นเงินของกองทุนก้อนเดียวกันจะแยกบางประเภทออกมาไม่ได้ กองทุนเป็นนิติบุคคลมีผู้จัดการกองทุนเป็นผู้ดำเนินการประกอบธุรกิจการจัดการลงทุนตามมาตรา ๑๑^๙ และมาตรา ๑๔^{๑๐} ด้วยเหตุนี้มาตรา ๒๓^{๑๑} จึงบัญญัติให้ผู้จัดการกองทุนต้องจ่ายเงินจากกองทุนให้แก่ลูกจ้างเมื่อลูกจ้างสิ้นสมาชิกภาพตามข้อบังคับในมาตรา ๙ (๘)^{๑๒} เท่านั้น จะกำหนดให้เงินเพิ่มหรือเงินที่มีผู้อุทิศให้ตาม (๑) ตกได้แก่สมาชิกในกองทุนเฉพาะรายนายจ้าง หรือสมาชิกบางรายไม่ได้ และมีความเห็นใน (๒) ว่า ค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๙ (๙) เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการของกองทุนโดยรวม ไม่ว่าจะค่าใช้จ่ายหรือหนี้ตามคำพิพากษาจะมีต้นเหตุมาจากนายจ้างรายใด กองทุนก็ต้องรับภาระรับผิดชอบ การกำหนดในข้อบังคับให้ผิดไปจากหลักการนี้ เป็นการขัดต่อวัตถุประสงค์ของกองทุนและกฎหมาย นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนให้ได้

ข้อ ๒ การขอจดทะเบียนข้อบังคับของกองทุนว่า เมื่อสมาชิกสิ้นสมาชิกภาพตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐ หากลูกจ้างหรือบุคคลที่สมาชิกของกองทุนทำหนังสือกำหนดให้เป็นผู้รับเงินจากกองทุน ไม่มารับเงินจากกองทุนภายในกำหนดเวลาที่ระบุไว้ไม่น้อยกว่าสิบปีนับแต่วันที่สมาชิกสิ้นสมาชิกภาพ ให้เงินที่ต้องจ่ายจากกองทุนตกได้แก่บุคคลตามที่ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับของกองทุน นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนข้อบังคับที่กำหนดไว้ดังกล่าวได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า สิทธิเรียกร้องเงินจากกองทุนตามมาตรา ๒๓^{๑๓} แห่ง

^๙ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^{๑๐} มาตรา ๑๑ ให้กองทุนมีคณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วยผู้แทนซึ่งลูกจ้างเลือกตั้งและผู้แทนซึ่งนายจ้างแต่งตั้ง มีหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของกองทุน และให้มีอำนาจแต่งตั้งผู้จัดการกองทุนและเป็นผู้แทนของกองทุนในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการกองทุนจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้

การแต่งตั้งผู้จัดการกองทุนหรือการเปลี่ยนกรรมการ ให้คณะกรรมการกองทุนนำไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันแต่งตั้งผู้จัดการกองทุนหรือเปลี่ยนกรรมการ

^{๑๑} มาตรา ๑๔ ในการจัดการกองทุน ให้ผู้จัดการกองทุนมีหน้าที่และอยู่ในบังคับบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการกองทุนส่วนบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

^{๑๒} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^{๑๓} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗, ข้างต้น

^{๑๔} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

พระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นสิทธิเรียกร้องเฉพาะตัว มาตรา ๒๔^{๑๔} จึงบัญญัติว่าสิทธิเรียกร้องเงินจากกองทุนไม่อาจโอนกันได้ และไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี ลูกจ้างที่เป็นสมาชิกหรือบุคคลที่สมาชิกกำหนดไว้โดยพินัยกรรมหรือทำหนังสือกำหนดชื่อมอบไว้แก่ผู้จัดการกองทุนเท่านั้นที่จะมีสิทธิเรียกร้องขอรับเงินได้ เมื่อลูกจ้างสิ้นสมาชิกภาพ ผู้จัดการกองทุนมีหน้าที่ต้องจ่ายเงินจากกองทุนให้แก่ลูกจ้าง หรือแก่บุคคลที่ลูกจ้างกำหนดให้เป็นผู้รับเงิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของกองทุน ในระหว่างเวลาที่ผู้จัดการกองทุนยังไม่ได้จ่ายเงินจากกองทุน เงินในกองทุนยังเป็นสิทธิของบุคคลตามมาตรา ๒๓ อยู่ ดังนั้น การขอจดทะเบียนในข้อบังคับว่า ถ้าลูกจ้างหรือบุคคลที่สมาชิกของกองทุนทำหนังสือกำหนดให้เป็นผู้รับเงินจากกองทุน ไม่มารับเงินจากกองทุนภายในกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในข้อบังคับนับแต่วันที่ลูกจ้างสิ้นสมาชิกภาพ ซึ่งเป็นระยะเวลาอันเท่าใดก็ตาม ก็ให้เงินที่ต้องจ่ายจากกองทุนตกได้แก่บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ลูกจ้างที่เป็นสมาชิกหรือบุคคลตามมาตรา ๒๓ จึงเป็นการขัดต่อวัตถุประสงค์ของกองทุน และขัดต่อกฎหมายซึ่งได้กำหนดบุคคลผู้จะพึงได้รับเงิน โดยไม่มีการกำหนดเวลาในการที่จะเรียกเอาเงินดังกล่าวจากผู้จัดการกองทุน นายทะเบียนจึงไม่อาจรับจดทะเบียนให้ได้

ปัญหาที่สาม ที่ว่า วันที่มีการจ่ายค่าจ้างตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. ๒๕๓๐ จะหมายถึง วันที่ถึงกำหนดจ่ายค่าจ้างตามข้อตกลงในสัญญาจ้างแรงงานหรือวันที่มีการจ่ายค่าจ้างจริง นั้น เห็นว่า นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าจ้างในวันที่ได้ตกลงกันในสัญญาจ้างแรงงาน และมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง^{๑๕} บัญญัติว่า “ทุกครั้งที่มีการจ่ายค่าจ้าง ให้ลูกจ้างจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนโดยให้นายจ้างหักจากค่าจ้าง และให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนตามอัตราที่กำหนดในข้อบังคับของกองทุน” เห็นได้ว่าอัตราที่กำหนดในข้อบังคับ ต้องใช้ค่าจ้างที่มีจำนวนเงินคงที่แน่นอนเป็นฐานในการคำนวณให้ได้อัตราเงินสะสมและเงินสมทบก่อน จึงจะนำอัตราที่คำนวณไว้มากำหนดในข้อบังคับได้ ถ้าหากนายจ้างจ่ายค่าจ้างแต่ละเดือนไม่ครบจำนวนเงินตามสัญญาจ้าง หรือเลื่อนการจ่ายค่าจ้างออกไป ค่าจ้างจะมีจำนวนเงินที่ไม่คงที่และไม่แน่นอน นายจ้างซึ่งมีหน้าที่หักเงินสะสมจากค่าจ้างและส่งเงินสมทบเข้ากองทุนตามอัตราที่กำหนดในข้อบังคับ ก็ปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง ไม่ได้ และกรณีที่ไม่อาจแปลบทบัญญัติว่าเป็นวันที่มีการจ่ายค่าจ้างจริง ก็เพราะจะทำให้ลูกจ้างเสียประโยชน์ที่ควรได้ และนายจ้างไม่ต้องจ่ายเงินเพิ่มตามบทบัญญัติในมาตรา ๑๐ วรรคสาม ดังนั้น คำว่า “ทุกครั้งที่มีการจ่ายค่าจ้าง” ตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง จึงมีความหมายว่า วันที่ถึงกำหนดจ่ายค่าจ้างตามข้อตกลงในสัญญาจ้างแรงงานมิใช่วันที่มีการจ่ายค่าจ้างจริง

ปัญหาที่สี่ ที่ว่า ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนแจ้งวันสิ้นสมาชิกภาพของลูกจ้างให้ผู้จัดการกองทุนทราบล่าช้า เป็นเหตุให้ผู้จัดการกองทุนจ่ายเงินจากกองทุนให้แก่ลูกจ้างภายในเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่งไม่ได้ หากจะกำหนดให้วันสิ้นสมาชิกภาพของสมาชิกใน

^{๑๔} มาตรา ๒๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓ สิทธิเรียกร้องเงินจากกองทุนไม่อาจโอนกันได้ และไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

^{๑๕} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

ข้อบังคับเป็น “ให้นับแต่วันอื่น” จะกระทำหรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๒๓^{๑๖} วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่เร่งรัดให้ผู้จัดการกองทุนต้องจ่ายเงินจากกองทุนรวมทั้งหมดครั้งเดียวให้แก่ลูกจ้าง การจะกำหนดวันเริ่มต้นนับเวลาเป็นให้นับแต่วันอื่นเช่นที่ให้ตัวอย่างมากก็จะทำให้ล่าช้าออกไปอีก จึงจัดต่อวัตถุประสงค์ของกองทุนและขัดต่อกฎหมายและเห็นว่าผู้จัดการกองทุนจ่ายเงินภายในเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง ไม่ได้ ก็แต่เพียงบางกรณี และหากผู้จัดการกองทุนเห็นว่าบทบัญญัติในมาตรานี้มีปัญหาในการปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ควรแนะนำให้ผู้จัดการกองทุนดำเนินการให้มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย โดยการกำหนดเวลาให้คณะกรรมการกองทุนรีบแจ้งวันสิ้นสมาชิกภาพของลูกจ้างให้ผู้จัดการกองทุนทราบ และแก้ไขให้เริ่มต้นนับเวลาในการจ่ายเงินเป็นว่า “นับแต่วันที่ผู้จัดการกองทุนได้รับแจ้งการสิ้นสมาชิกภาพจากคณะกรรมการกองทุน” ก็จะทำให้ปัญหาการนับเวลาตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่งหมดไป

ปัญหาที่ห้า ที่ว่า กรณีภรรยาเป็นผู้มีสิทธิรับเงินจากกองทุนตามมาตรา ๒๓ วรรคสอง แต่ต่อมาภรรยาเป็นผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้ฆ่าสามีตายโดยเจตนา เงินที่ต้องจ่ายจากกองทุนตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง จะเป็นมรดกหรือไม่ นั้น เห็นว่า เงินที่ผู้จัดการกองทุนต้องจ่ายแก่ลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๓^{๑๗} นั้น มีบุคคลที่พึงได้รับเงินโดยเฉพาะอยู่แล้ว เงินดังกล่าวจึงไม่เป็นมรดก

สำหรับปัญหาที่ขอหารือเพิ่มเติมที่ว่า หากมีข้อบังคับของกองทุนที่นายทะเบียนได้รับจดทะเบียนไว้แล้ว ขัดต่อกฎหมายหรือวัตถุประสงค์ของกองทุน จะต้องเพิกถอนหรือดำเนินการประการใดนั้น เห็นว่า การรับจดทะเบียนเป็นคำสั่งทางปกครอง ถ้าไม่ชอบด้วยกฎหมายอาจถูกเพิกถอนไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนได้ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่จะต้องขอจดทะเบียนข้อบังคับกองทุนใหม่ ดังนั้น จึงควรแจ้งให้กองทุนขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเสียใหม่ โดยการยกเลิกข้อบังคับที่ขัดต่อกฎหมายหรือวัตถุประสงค์ของกองทุนตามมาตรา ๙^{๑๘} แล้วขอจดทะเบียนข้อบังคับใหม่ที่ถูกต้องตามมาตรา ๙ ก็จะทำให้ปัญหาที่เกิดจากข้อบังคับของกองทุนหมดสิ้นไปได้

ลงชื่อ พรทิพย์ จาละ

(นางสาวพรทิพย์ จาละ)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๑๖} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^{๑๗} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^{๑๘} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗, ข้างต้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ตุลาคม ๒๕๔๖